

Лазаренко К.П.

ДІАГНОСТИКА ШКІЛЬНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ПЕРШОКЛАСНИКІВ

Харківський національний медичний університет,

кафедра гігієни та екології №2, м. Харків, Україна

Науковий керівник д.мед.н., проф. І.В. Завгородній

Школа - важливий етап у житті школярів, оскільки саме в цей період відбувається перебудова свідомості дитини, її емоційної сфери, соціальна та психологічна адаптація до умов навчання.

Водночас психологічні характеристики дітей шкільного віку можна вважати найбільш сензитивними до навчально-виховних впливів, що робить можливим проведення ефективної роботи з профілактики й корекції емоційної дезадаптації учнів.

Діагностика індивідуально-психологічних та соціально-психологічних факторів шкільної дезадаптації та наукове обґрунтування її профілактики є важливим завданням сучасної профілактичної медицини, зокрема гігієни дітей та підлітків.

Період адаптації першокласника пов'язаний із трансформацією раніше сформованих у нього стереотипів поведінки й навичок життєдіяльності, що призводить не лише до низки утруднень у взаємодії з оточуючим світом і в повсякденному житті, а й нерідко спричиняє погіршення навчальних успіхів. У першому класі спостерігається різке зниження мотивації дитини відвідувати школу й навчатись, падіння пізнавального інтересу, що пов'язано саме з труднощами адаптаційного періоду.

Посилення явищ дезадаптивного характеру в навчально-виховному процесі пов'язане із збільшенням непрогнозованих критичних ситуацій у повсякденному житті, особливо, як свідчить практика роботи школи, вони загострюються в момент вступу до школи, період первинного засвоєння вимог, які висуває нова соціальна ситуація.

"Шкільна дезадаптація" - це порушення пристосування особи школяра до умов вчення в школі, яке виступає як приватне явище розладу у дитини загальної здібності до психічної адаптації у зв'язку з якими-небудь патологічними чинниками.

Діагностика адаптації першокласників ґрунтується на використанні різних методів, які дозволяють виявити рівень адаптації дитини до школи і побудувати певну стратегію розвиваючої та корекційної роботи. Але кожна така методика повинна задовольняти наступні вимоги:

- займатися виміром ключових параметрів адаптації та дезадаптації першокласників;
- отримана інформація, протягом проведення обстеження, повинна носити конструктивний характер;
- за часом і формою проведення повинна бути економічною.

З практики роботи вчителів та шкільних психологів можна зробити висновок, що діагностика адаптації першокласників характеризується деякими основними змінами: фізіологічна підстроювання організму першокласника до нових навантажень і нового режиму; формування способу і прийому навчального процесу; зміна та оцінка емоційної сфери першокласника. Щоб оцінити рівень адаптації першокласника до школи необхідно отримати якісні показники даних змін.

Для оцінки успішності адаптації першокласників слід провести аналіз даних щодо захворюваності першокласників та їх звертання в медичний пункт, провести опитування батьків та вчителів та провести групове обстеження першокласників за допомогою спеціально-орієнтованих методик.

Таким чином, після проведення необхідної діагностики шкільної адаптації за рахунок отриманих даних, можливо, виділити тих першокласників, які потребують розробок щодо профілактики дезадаптаційних розладів.